

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

INFORMĀCIJA PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻIEM,
INTERESENTIEM
sagatavots Tukumā 08.08.2024.

Laidzes bibliotēkā notiks Tukuma muzeja izdotās grāmatas “Ceļojuma piezīmes Sibīrijā. 1941-1943. Daumanta Birznieka zīmējumi ar Agritas Ozolas komentāriem” prezentācijas pasākums

2024. gada 23. augustā 14.00 Talsu novada Laidzes bibliotēkā („Mežrozes”, Laidzes pagasts, Talsu novads) notiks šī gada jūnijā klajā nākušās Tukuma muzeja grāmatas “Ceļojuma piezīmes Sibīrijā. 1941-1943. Daumanta Birznieka zīmējumi ar Agritas Ozolas komentāriem” prezentācijas pasākums.

1941. gada 14. jūnija deportāciju norisi un traģisko cīņu par izdzīvošanu Sibīrijā dienasgrāmatas formā zīmējumos attēlojis 16 gadus vecs zēns Daumants Birznieks (1925–2018) no Valdgales Talsu apkārtnē, pabeidzis 8. klasi Talsu ģimnāzijā. Aizturēšanas brīdī viņš somā ielika piezīmju burtnīcu, kas tapusi par iedvesmas avotu grāmatai. Savukārt franču producentu kompānija “ETHAN PRODUCTION”, režisore Debora Forda, 15 Daumanta zīmējumus ir iekļāvusi filmā “Bāreņu Odiseja”, kas stāsta par bērnu likteņiem Otrā pasaules kara un pēckara gados.

Daumants Birznieks, vēl savas dzīves laikā, savu zīmējumu burtnīcu uzdāvināja Tukuma muzejam. Visā zīmējumu kladē, deportēto kurzemnieku pieredzējums, Sibīrijas galējo ziemeļu apvidos nometināto latviešu dzīvi visā tās skaudrumā, ar nometinājuma vietu zīmējumiem, ir dokumentēts ar lielu precizitāti, bieži vien norādot norises laiku, vietu un tās koordinātas. Daumants ir attēlojis ne tikai mājvietas, nodarbes un notikumus, bet arī fiksējis pārtikas normas un ēdienkarti, zīmējis pārvietošanās maršrutu plānus. “Es ļoti mīlēju topogrāfiju - vairāk vilka uz to pusi, kartes zīmēt,” savulaik stāstījis **Daumants Birznieks**. Daumanta zīmējumi ietver daudzslāņainu un emocionāli spēcīgu vēstījumu par pieredzēto maršrutā: Valdgale–Stende–Tukums–Zilupe–Veļikije Luki–Bologoje–Bežecka–Ribinska–Jaroslavļa–Krasnojarska un par trim gadiem piespiedu nometinājuma vietās: Kazačinska–Turuhanska–Janovstana–Krasnoseļkupa–Cerkovenska.

Grāmatā Tukuma muzeja direktore, vēsturniece un deportāciju pētniece **Agrita Ozola** ir aprakstījusi katru zīmējuma lapu un sagatavoja arī informāciju par Daumanta likteņa biedriem, kas pieminēti viņa atmiņās: “Grāmatā publicētie Daumanta Birznieka zīmējumi ir spilgta liecība par noziegumu pret cilvēci, kas īstenots pret Baltijas valstu iedzīvotājiem 20. gadsimta 40. gados un atstājis traģiskas pēdas vairākās paaudzēs. Izdevums iznāk laikā, kad Eiropas austrumos atkal notiek karadarbība un tūkstošiem bērnu ir deportēti nezināmā virzienā Krievijā.” Šīs grāmatas pirmie atvēršanas svētki notika Tukuma bibliotēkā šī gada 14. jūnijā, Komunistiskā genocīda upuru piemiņas dienā, kā atgādinājums sabiedrībai, cik ļoti svarīgi tieši šobrīd sargāt mūsu valsts neatkarību, demokrātiskās vērtības un brīvības.

Zīmējumu autora Daumanta Birznieka tēvs Jānis Birznieks bija Valdgales dzelzceļa stacijas priekšnieks, nonāca Vjatlagā. Viņš tika apsūdzēts par pretpadomju izteikumiem. Ņemot vērā aģentūras ziņojumus un viņa radniecību ar K. Ulmaņa valdības ministru Jāni Blumbergu, apsūdzība pieprasīja viņu sodīt ar nāves sodu. NKVD Sevišķā apspriede tomēr piesprieda tikai 8 gadus labošanas darbu nometnē.

Daumants, viņa jaunākais brālis Teobalds un māte Baiba Katrīne ģimenes galvu pēdējo reizi redzēja dzelzceļa stacijā, kur ģimenes sadalīja. Vīriešus nošķīra un ieslodzīja stingri apsargātos vagonos ešelona galā.

Papildus informācija

Grāmatas tekstu autore Agrita Ozola, dizainu sagatavojis Ģirts Bārenis, tekstu angļu valodā tulkojis Kārlis Streips, literāro rediģēšanu veikusi Liene Akmens, attēlus atlasījusi Anita Neimane, Dace Kleinhofa un Dace Valdmane. Atbalstu sniedza konsultanti: Juris Berjoza un Ritvars Jansons. Projekta vadītāja Egita Volinska.

Grāmatas izdošanai finansiālais atbalsts saņemts Kurzemes plānošanas reģiona īstenotās "Kurzemes kultūras programmas 2024" ietvaros Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammā "Latviešu vēsturisko zemju attīstības programma".

Grāmatas iegāde

Grāmatu iespējams iegādāties jebkurā no Tukuma muzeja struktūrvienībām: Mākslas galerijā "Durvis", Tukuma Pils tornī, Durbes pilī, Tukuma Audēju darbnīcā, Tukuma Mākslas muzejā, Džūkstes Pasaku muzejā, Pastariņa muzejā.

Ja grāmatu vēlaties saņemt pakomātā, aicinām sazināties: +37127843190 vai administracija@tukumamuzejs.lv

Grāmatas pārdošana

Ja grāmatu vēlaties iegūt pārdošanā, lūgums sazināties: +37127843190 vai administracija@tukumamuzejs.lv

Dalība pasākumos

Ja vēlaties aicināt grāmatas autori Agritu Ozolu uz jūsu organizētu grāmatas prezentācijas pasākumu un stāstiem par grāmatas tapšanu, lūgums sazināties: projektuvaditajs@tukumamuzejs.lv

Informāciju apkopojā:
Tukuma muzeja
Komunikācijas nodaļa
Tālr.: (+371) 20247001
E-pasts: pr@tukumamuzejs.lv

Sekoiet aktualitātēm www.tukumamuzejs.lv. Twitter: [Tukumamuzejs](#). **Facebook:** [Tukuma muzejs](#), [Tukuma Mākslas muzejs](#), [Durbes pils](#), [Mākslas galerija „Durvis”](#), [Tukuma Pils tornis](#), [Tukuma Audēju darbnīca](#), [Pastariņa muzejs](#), [Džūkstes Pasaku muzejs](#).